

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 31

LJUBLJANA, DNE 29. JULIJA 1937

LETO X.

Na tabore!

Iz najrazličnejših krajev Slovenije nam javljajo tovariši, da bodo to in to nedeljo priredili za svoj okraj delavski tabor. Te tabore sklicujejo naši strokovničarji, brez kakih nalogov od zgoraj, prav sami na svojo lastno pobudo. Tako je tudi prav. Kajti vse, kar je naročeno, največkrat ne prihaja iz ljudske duše in že na prvi pogled vidiš, da je vse le sama zunanost.

Naši tabori pa so bili vsa zadnja leta in po svojem namenu tudi morajo biti — resna stvar. Kričavega napihovanja na teh prireditvah ne boš našel. Delavstvo se zbere, da vsaj enkrat v kratki uri premosti svojo strokovno borbo tudi s širših vidikov, da se v govorih svojih tovarišev in prijateljev razgleda po svojem — delavskem svetu. Zberejo se strokovničarji, to so poborniki za boljšo bodočnost delavstva, v prvi vrsti boritelji za pravičnejši gospodarski in socialni red v človeški družbi. Zberejo se tisti, ki se iz dneva v dan po najrazličnejših obratih in tovarnah v težkih mezdah in podobnih borbah s podjetniki borijo za boljši in večji kos kruha zase in za vse svoje tovariše, sotrpine v istem podjetju pa tudi za ves delavski stan. Tu vidijo tovariši iz enega podjetja, iz enega kraja, tovariše od drugod, si pripovedujejo in razpravljajo svoje težave in svoje uspehe. Delavstvo spoznava na teh tabo-rih, kako je v svojih prizadevanjih povsod enako malo upoštevano, kako se mora povsod enako pehati za svoje skromno življenje. Taka in podobna, čisto realna in prav življenjska vprašanja se obravnavajo na teh prireditvah. To ni zabava, ni sprehod, ni šport, še manj parada, kjer bi se samo razkazovali, temveč je potrebna in koristna šola zavednih delavcev.

Moderno delavsko gibanje pa more biti kos svoji nalogi le tedaj, če zajame vse sodobno življenje in ga skuša preoblikovati po svoji zamisli o boljši ureditvi družbe. Delavsko gibanje ni golo kruhoborstvo in delavske organizacije niso samo pomoček, s katerim si delavstvo zvišuje svoj zaslužek in pridobiva druge gmotne ugodnosti, marveč so edino pravo sredstvo za vzgojo zavednih delavcev. Delavski stan ima skupaj z drugimi delovnimi stanovi v sodobni družbi tako veliko nalogo, da se mora v svojem prizadevanju vedno naslanjati na zdrava in trdna življenjska načela. Zato je prav, da si vsaj enkrat v letu na velikih javnih zborih osveži svoje načelno prepričanje, se v njem potrdi, utrdi in okrepi. To je tembolj potrebno, ker skušajo delavstvu nasprotne in škodljive sile stalno odvrčati posameznike in vse delavsko gibanje od njihovih edino pravih smotrov in ciljev.

Prav posebno treba reči, da se slovensko delavstvo še vse premalo zaveda svoje usodne medsebojne povezanosti, da je v njem še vse premalo razvit čut delavske skupnosti. Kakor so delavci posameznega oddelka v tovarni navezani drug na drugega, kakor tvorijo delavci cele to-

varne nekako celoto, tako je tudi ves delavski sloj v narodu ena sama socialna skupina, ki ima v družbi svoje posebne naloge in svoj poseben položaj. To dejstvo moramo vedno in vedno znova poudarjati in vcepjati v delavska srca.

Tudi to je ena velevažnih nalog zaradi katerih sklicujejo naši tovariši svoje tabore.

Naj bi prav letošnji tabori obrodili čim obilnejši sad:

da bi se posamezniki in celotno naše gibanje utrdili v vsem dobrem, da bi poživali delo v naši Jugoslov. strok. zvezi,

da bi vsi postali polni pokretaši, neustrašeni v borbah, ki nas še čakajo, pripravljeni na vsakršne žrtve, naj bodo še tako težke,

da bomo vselej trdno stali v boju za popolno svobodo in neodvisnost delavskega strokovnega gibanja,

da bomo neuklonljivi nasprotniki vsega, kar je protiljudskega,

da se bomo bolj in bolj tudi v vsakdanjem praktičnem življenju uve-

ljavljali v združeni borbi vseh slovenskih delovnih stanov,

da bomo zlasti v vseh praktičnih delavskih gibanjih znali ustvariti prepotrebno soglasje in enoten nastop vsega delavstva,

da bomo uspešno otresali s sebe vsjo skvarjeno miselnost sedanjega časa ter bomo vztrajno kovali v naših vrstah novega duha ljudske vzajemnosti, pravega krščanskega bratstva, duha krščanske pravičnosti in iskrene ljubezne do vsakega svojega bližnjega, naj bo te ali one barve.

Vse to naj pomagajo uresničevati med našim delavstvom tabori, katere bodo priredile naše organizacije. Hkrati pa naj pokažejo ti tabori tudi moč naših organizacij, njihovo zavednost ter notranjo silo svobodnega krščanskega delavskega gibanja. Zbudijo naj nezavedne in pritajene ljudske sile, da se razžive v novo neovirano rast k socialni in gospodarski svobodi vsega slovenskega delovnega ljudstva.

5 1. avgustom najmanjše mezde?

3.- ali 2.50 na uro?

Na poziv banske uprave se je vršila v torek 27. t. m. v Ljubljani konferenca delavskih in delodajalskih zastopnikov o vprašanju najmanjših mezd. Prejšnji dan so se sestali delavski zastopniki na delavski zbornici in določili enotno delavsko stališče. Zastopniki Jug. strok. zveze so neuklonljivo vztrajali na stališču, ki ga je zavzela JSZ že pred meseci, in odločno svarili pred vsakim popuščanjem na škodo delavstva.

Pri razpravljanju o višini najmanjše mezde na banovinski konferenci so izšla na dan zopet stara nasprotna mnenja. Zastopniki industrije so zatrjevali,

da naša industrija ne bo zmogla prenesti tako »visokih« najmanjših mezd, kakor jih zahtevajo delavski zastopniki. Bili so mnenja, da more biti pri nas »zadostna« plača za odraslega delavca po 2.50 Din na uro. Delavski zastopniki pa so postavljali urno mezdo 3 Din za ne kvalificirane delavce kot skrajno mejo.

Odločitev ima že po ministrski uredbi sami, na kateri bo temeljila banska odredba, v rokah sam ban. Ta odločitev bo padla, kakor izvemo, še pred 1. avgustom in bodo s tem dnem stopile v veljavo najmanjše mezde.

Zaradi naraščajoče draginje ...

Rudarji TPD zahtevajo zvišanje plač

Preteklo soboto se je vršil v Trbovljah po Delavski zbornici sklican sestanek zastopnikov vseh treh delavskih strokovnih organizacij, v katerih je organizirano rudarsko delavstvo (Jugoslovanska strokovna zveza, Narodno-strokovna zveza, Zveza rudarjev Jugoslavije), II. skupine rudarske zadruge ter Zveze strojnikov.

Pobuda za sklicanje sestanka je prišla iz vrst rudarjev samih, ki so na sestankih in sejah svojih strokovnih organizacij in II. skupine razpravljali o vedno težjem položaju, v katerega je prišlo vse delavstvo, posebno pa še rudarji vsled naraščanja draginje v splošnem, zlasti pa porasta cen najvažnejših življenjskih potrebščin od sklenitve sedaj veljavne kolektivne pogodbe dalje. Ugotovljeno je bilo, da je položaj rudarjev kljub trenutno večji zaposlitvi težji od položaja ostalih industrijskih delavcev. Rudar mora poravnati dolgov, v katere je brez lastne krivde zabredel v dobi brezplačnih dopustov. Ti

dolgovi na eni strani, na drugi strani pa dejstvo, da je draginja toliko porastla, da mora delati rudar 4 dni mesečno za to, da krije vsled draginje povečane izdatke, imajo za posledico nevzdržno stanje rudarskih družin, za katere je odpomoč nujno potrebna.

Polnoštevilno obiskana konferenca, katere so se udeležili tudi krajevni zastopniki in odposlanci iz Zagorja, Trbovelj, Hrastnika, Hude jame, Kočevja in Rajhenburga, je potekla v popolni enodušnosti in soglasnosti. Po poročilih načelnika II. skupine, ki je predsedoval konferenci, in predstavnikov vseh treh strokovnih zvez, je sprejela konferenca soglasno sledeče zahteve:

S posebnim dodatkom k sedaj veljavni kolektivni pogodbi od 31. avgusta 1936, naj se:

a) povečani draginji odgovarjajoče zvišajo prejemki delavstva;

b) končno preurede akordne postavke, kar že itak predvideva § 6. kolektivne pogodbe, a doslej ni bilo izvedeno;

c) sporazumno izdelajo potrebna tolmačenja nejasnih, odnosno dvoumnih določb obstoječe kolektivne pogodbe.

Konferenca je končno sklenila predložiti Trboveljski premogokopni družbi v rešitev vse še nerešene krajevne zadeve (zidanje stanovanjskih hiš, posavitvev kopalnic, ureditev razsvetljave in slično) na podlagi predlogov strokovnih organizacij in II. skupine iz posameznih krajev.

Poseben akcijski odbor, sestavljen iz predstavnikov prizadetih strokovnih zvez in II. skupine bo v okviru sprejetih sklepov izdelal spomenico in stopil v stik s predstavniki Trboveljske premogokopne družbe, da se ta pereča vprašanja čimprej ugodno rešijo.

Na delavski tabor

8. avgusta

pri Sv. Urhu v Dobrunjah, da skupno manifestiramo za naše pravice in načela

Spored:

- Ob 4. zjutraj budnica.
- Ob 8. dop. zbiranje v Zadvoru, nato skupen odhod k Sv. Urhu z godbo na čelu.
- Ob 9. dop. sv. maša z ljudskim petjem na prostem. Pele se bodo tele pesmi: 1. Kraljevo znamenje križ stoji; 2. Ti o Marija; 3. Močno se dvigni nam spev iz sreca; 4. Lepa si roža Marija; 5. Povsod Boga.
- Ob 10. dop. zborovanje. - Govorijo: Dr. Andrej Gosar in Joško Jurač.
- Od 3. do 4. popoldne ogled tovarne v Vevčah, nato razvedrilo na Friškovec. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki. Sodeluje godba iz Dev. Marije v Polju.

Vsem strokovnim skupinam JSZ v kamniškem okraju

Dne 8. avgusta bo priredila Strokovna skupina papirničarjev JSZ v Vevčah delavski tabor pri Sv. Urhu v Dobrunjah. Tovariši in tovarišice! Tega tabora se moramo polnoštevilno udeležiti! Pokažimo svojo delavsko stanovsko zavest!

Skupen odhod bo 8. avgusta ob tri četrti na 7 izpred Gasilnega doma v Domžalah.

PREČITAJ!

NA JESENICAH BO IMELA JUG. STROK. ZVEZA 14. IN 15. AVGUSTA LEPO SLOVESNOST, KO BO BLAGOSLOVLJEN PRAPOR JESENISKE STROKOVNE SKUPINE KOVINARJEV. PRIPRAVLJALNI ODBOR NA JESENICAH IN CENTRALA JSZ V LJUBLJANI POZIVATA SE PRAV POSEBNO VSE DELAVSTVO GORENJSKE, KAMNISKEGA OKRAJA, LJUBLJANSKE OKOLICE PA TUDI DELAVSTVO IZ DRUGIH KRAJEV, DA SE UDELEŽI TE PRIREDITVE. PODROBNOSTI BOSTE IZVEDELI PRI ODBORNIKI SVOJIH SKUPIN, OBJAVLJENE PA BODO TUDI SE PRAVOČASNO V »DELAVSKI PRAVICI«. PRIPRAVIMO SE ZA JESENICE! — CENTRALA JSZ — LJUBLJANA. PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA BLAGOSLOVITEV PRAPORA — JESENICE.

Bolniško zavarovanje

Nameščenci smo v pretežni večini bolniško zavarovani pri Bolniški blagajni T. b. p. d. v Ljubljani. Mnogi smo tudi zavarovani pri takozvanem Višjem zavarovanju, za katero plačujemo mesečne prostovoljne prispevke po 30 din. Marsikdo pa še danes ne loči teh dveh pravno popolnoma različnih društev, tembolj, ker sta ti dve društvi pravzaprav v enem in istem prostoru in ju upravlja isto uradništvo.

Da pa si bomo tudi v tem na jasnem, navajamo v naslednjem razlike in koristi članov obeh društev.

Društvi imata — razumljivo — različna čeprav slična naslova, in sicer:

1. Bolniška blagajna trgovskega bolniškega in podpornega društva in

2. Trgovsko bolniško in podporno društvo, višje zavarovanje.

Prvo je bilo ustanovljeno nekako pred 100 leti in posluje danes po zakonu o zavarovanju delavcev in po odredbah Suzorja. Zavaruje predvsem in v pretežni večini le nameščence Slovenije.

Drugo imenovano društvo pa je zasebna značaja, pristop je prostovoljen. Je nekako dopolnilo obveznega zavarovanja in nudi razne ugodnosti, ki jih obvezno zavarovanje ne daje. To upravo volijo nameščenci sami, po pravilih, ki so

podpora za dojenje za 12 tednov po prestanku podpore za porodnice, po zdravniškem nakazilu,

f) izplačuje pogrebne in druge pripomočke za dobo enega leta, za zavarovane člane (tu so izzete zobne naprave, kavčukove proteze),

Svojem pa nudi sledeče, in sicer: zakonskim drugom, otrokom zakonskim ali nezakonskim in pozakonjenim, bratom, sestram, dedom in babicam in vnučkom, toda le takrat, kadar nimajo lastnega premoženja in lastnih dohodkov in žive v skupnem gospodinjstvu z zavarovanim članom.

a) zdravljenje pri blagajniških zdravnikih, daje zdravila in druge pripomočke za dobo enega leta, za zavarovane člane (tu so izzete zobne naprave, kavčukove proteze),

b) nudi zdravljenje v Javnih bolnicah v III. razredu, najdalje za dobo 4 tednov.

2. Trgovsko bolniško in podporno društvo višje zavarovanje pa nudi v dopolnilo gornjega zavarovanja sledeče ugodnosti:

a) zdravljenje v bolnicah v II. razredu, dalje na klinikah na ta način, da prispeva razliko med drugim in tretjim razredom, dalje nudi v vseh kirurških in internih boleznih (izvzemši pljučne bo-

„Kar se godi v podjetju, nikogar nič ne briga!“

Ko smo v predzadnji številki »Delavske Pravice« nekoliko razgledali nezdružbe delovne razmere v tovarni Kansky v Podgradu pri Zalogu, so se prizadeti prav močno razhudili. Niso pričakovali, da bo kdaj tudi v to skrito tovarno pogledalo oko naše »Delavske Pravice«. Z delavstvom so živeli v najboljših odnosih. A samo toliko časa, dokler je delavstvo molče prenašalo vse udarce grajske gospode in njenih pomagačev. Sedaj, ko je delavstvo povedalo, kaj ga teži, so pa rekli, da to ni v interesu »dobrih odnosov«.

Radi verjamemo, da take neizpodbitne ugotovitve, kakor so bile v predzadnji »Del. Pravici«, niso ljube tistim, ki se jih tičejo. Delavstvo tudi ni želelo poslušati se takih sredstev v obrambo svojih pravic. Če jih je pa vendarle uporabilo, je to storilo radi tega, ker je vodstvo podjetja odklanjalo, da bi se sporna vprašanja reševala mirno in sporazumno za zeleno mizo. Ko je zastopnik organizacije posredoval radi predloga za izboljšanje plač in za odpravo drugih nerednosti v podjetju, so mu rekli, da je vse to samo in izključno njihova stvar. Z drugimi besedami rečeno, da nikogar nič ne briga, ali se v tovarni deli pravica ali pa se godijo še tako krute krivice.

Ko je na prošnjo JSZ okrajno glavarstvo sklicalo poravnalno razpravo, je predstavnik podjetja ponovil isto stališče. Lastnica tovarne, soproga g. univerzitetnega profesorja dr. A. Kanskya, se izmika prisostvovanju od oblasti sklicane obravnave o nastalem sporu. K obravnavi pošilja nekega g. Riška, ki očitno kaže, kako velik trn v peti mu je vsaka, zlasti pa krščanska delavska organizacija. Ta gospod baje ni naš državljan, zna pa skoraj k vsaki besedi dodati izraz, ki pri nas v malo olikani družbi

že zdavnaj ni več v navadi. S svojim cinizmom pa nazorno kaže razpoloženje do slovenskega delavstva in svoje socialne nazore. Če so njegove izjave izrečene točno po naročilu in če kažejo mišljenje pravih lastnikov tovarne, potem jih samo globoko obžalujemo. To so nazori iz prejšnjega stoletja. Prošnja, pa magari tudi zahteva delavstva za izboljšanje plač in za izvajanje socialne zakonodaje, še ni poseganje v lastninsko pravico in nikako vmešavanje v vodstvo podjetja. To bodo gotovo priznali tudi profesorji prava na univerzi.

Delavstvo dobro ve, kaj bode lastnike podjetja. Saj je gospa Kansky sama dala vedeti delavkam, da ji je silno neljubo, ker se je delavstvo organiziralo. Za podjetje ni izboljšanje plač, za kar je prosilo delavstvo po svoji organizaciji, nobena nemogoča stvar. Nemogoče pa je, gledati v podjetju organizirano delavstvo; in to v organizaciji, ki je krščanska.

Ali bo delavstvo omagalo pod težo podjetniškega pritiska? Ne bo! Pa četudi bo postavljeno pred težke preizkušnje! Trma in kapitalistična miselnost podjetja bosta morda zahtevali novih žrtev. Tudi žrtev se delavstvo ne straši, ker ve, da brez njih ni uspehov. Odpust delavke Strahove, ki je že sedem let delala v tej tovarni za skromno skorjico kruha, naj diči ugled podjetja v javnosti! Podjetniška gospoda pa naj ve, da bo prišel čas, ko bo zmaga pravica nad krivico. Zapomnijo naj si, kaj sejejo, da bodo vedeli pozneje, kaj bodo želi!

Vso slovensko javnost pa ponovno opozarjamo na to nesocialno in nesodobno ravnanje z našim slovenskim delavstvom, ki si mora s trdim delom služiti borni vsakdanji kruh v taki tovarni.

Rudarji

Zagorje. Komaj 14 dni je, kar smo položili k večnemu počitku ponesrečenega tovarišča, že nam je ugrabila neizprosna smrt novo žrtev. Umrl je po težki 6 mesečni bolezni tov. Drnovšek Ivan. Delal je v rudniku, globoko pod zemljo nad 25 let, kjer je ustvarjal kapital drugim, sam sebi pa bolezen, katere ga je iztrgala iz 4 članske nepreskrbljene družine, v najboljši moški dobi. Bil je mirnega in preudarnega značaja. Sovražstva ni poznal. Zato so ga tudi njegovi prijatelji spremljali na njegovi zadnji poti in tako velikemu številu. Na grobu se je od rajnega tovarišča poslovil v imenu rudarske skupine JSZ tov. V. Ustari. Pevsko društvo »Zagorje« pa mu je odpelo v zadnje slovo par žalostink. — Družini in sorodnikom izrekamo globoko sožalje!

Trbovlje. V torek 3. avgusta se bo vršil članski sestanek strokovne skupine rudarjev ob 4 popoldne v prostorih tajništva na Vodah. Na dnevnem redu je poročilo o rudarski anketi. Udeležba za vse člane obvezna. — Odbor.

Lesno delavstvo

Rimske Toplice. Kako rešujejo »zeleni« krizo našega lesnega delavstva, nam dokazuje članek iz »Delavske fronte« z dne 10. julija t. l., ki napada naše skupine JSZ oziroma naše funkcionarje. Člankar pravi: V našem kraju se letoviščarji sprašujejo, če so tukaj tudi naseljeni Albanci. Radovedni smo, kakšni letoviščarji obiskujejo tega dopisnika. Mogoče kakšni brezposelni, če jih surovo odpravi. Dalje pravi, da je v našem kraju strokovno delo zaostalo, odkar imajo to v rokah ljudje, ki se zanimajo samo za svoj lastni dobiček. Dopisnikar pravi, da je strokovno delo zaostalo, odkar je odstopil od naše skupine JSZ odbornik, ki mu je bilo zdravniško prepovedano, boriti se za delavske pravice, zaradi njegovih slabotnih živcev, čeravno mu zdaj kot članu ZZD prav dobro delujejo. Da se obratni zaupniki in odborniki naše skupine brigajo samo za svoj lastni dobiček, pri tem dopisnikar gotovo mi-

sli na to, ker je prejšnji odbor imel zmirom boljšo plačo od ostalega delavstva, zato tudi očita in sedanemu odboru. Kako so socialni in kako bi radi revnemu delavstvu pomagali ti naši »zeleni«, smo videli zadnje dni. Pobirali smo za našo revno članico in je večina delavstva žrtvovala kak dinar, čeravno je samo od zaslužka odvieno. Nekaj nasprotnikov, ki pa niso samo od tega dela odvisni, je pa možato odklonilo, češ saj ni potrebna, saj tudi ona dela. — V skupnosti je resnično moč delavstva; pa ne tako, kakor delajo naši »zeleni«, enkrat tu, drugič tam, tretjič pa bogve kje, kakor so že večkrat naredili ti ljudje. Prava delavska organizacija je JSZ.

Preseerje. Članski sestanek naše strokovne skupine se je vršil v nedeljo, dne 25. julija, dopoldan ob 9. Namen sestanka je bil, da premostimo nekoliko domače razmere in delo ter uspehe naše skupine. — Tov. tajnik Lombardo nam je pojasnil zaključek zadnjega meznega gibanja, ko si je delavstvo priborilo po strokovni organizaciji zvišanje svojih zaslužkov. — Toda, žal, sestanek ni bil polnoštevilno obiskan; nekaterim je več luksus, kakor pa vprašanje kruha. Zabavljajo čez organizacijo, ne vedo pa, da smo organizacija mi delavci sami. Mi, organizirani delavci, pa dobro vemo, kolikega pomena je strokovna organizacija, saj se imamo njej zahvaliti za svoj izboljšan položaj. — Delavec.

Zdraviliški delavci

Slatina Radenci. V nedeljo 25. t. m. je sklicala naša skupina sestanek, da se nekoliko pogovorimo o naših organizacijskih zadevah. Udeležba je bila zadovoljiva. — Na sestanku je bil tudi zastopnik ekspoziture JSZ tov. Arih iz Maribora, ki nam je v daljšem govoru pojasnil pomen organizacije v krajevnem, državnem in mednarodnem pomenu. Koliko so vplivale strokovne organizacije v svetu na razvoj dogodkov in na položaj delavstva v raznih državah, ki so imele visoko razvite organizacije. Poslušalci so bili z izvajanjem govornika zadovoljni, ker so bila zelo poučna. Prihodnjic pa še več na sestanku!

Sanatorij Trg. bolniškega in podpornega društva

»Šlajmerjev dom«

Ljubljana, Zaloška cesta št. 9. — Telefon 20.87

bila baš v letošnjem juniju spremenjena. Še to jesen se bodo vršile nove volitve za ta naš društveni odbor, ki ga bodo izvolili nameščenci sami po načinu delegatskih volitev.

Trgovsko bolniško in podporno društvo, višje zavarovanje, ali kratko povedano »Društvo« plačuje Bolniški blagajni za skupne upravne stroške oni del četrtinskega prispevka, ki odgovarja številčnemu razmerju članov višjega zavarovanja napram zavarovancem Bolniške blagajne.

Koristi in ugodnosti:

1. Bolniška blagajna nudi svojim članom sledeče koristi:

a) splošno bolniško pomoč pri blagajniških zdravnikih, in sicer eno leto od dneva obolenja, seveda, ako se plačujejo vso to enoletno dobo tudi prispevki,

b) potrebna zdravila in druge priprave za zdravljenje, kakor obveze, očala in dr.,

c) nudi zdravljenje v javnih bolnicah, klinikah in sanatorijih: Klenovnik, Brestovac, Rimskih Toplicah, v okrevališču »Jadrano« na otoku Rabu,

d) daje hranarino za slučaj obolenja, ki traja več kakor tri dni in največ eno leto,

e) porodniške podpore, in sicer 6 tednov pred in prav toliko časa po porodu, babiško podporo in dečjo opremo ter

lezni) zdravljenje v »Šlajmerjevem domu«. Za tako zdravljenje pa je predvidena karentna doba treh mesecev.

b) daje tudi denarne podpore članom in njihovim sivojem za slučaj težjih pljučnih in drugih obolenj, za katere Bolniška blagajna ne nudi nadaljnega zdravljenja, na primer: sprememba zraka, višinski zrak, zdravljenje na morju, v raznih drugih toplicah itd.,

c) svojem nudi zdravljenje v bolnicah itd. le za razdobje 4 tednov, ki se pa more na prošnjo tudi podaljšati,

d) končno izplačuje svojem ob smrti člana pogrebno, ki je bila doslej običajna v znesku 2000 din, vendar pa le-te ni možno terjati od društva glasom pravil in se izplačuje oz. se bo še dalje izplačevala v okviru razpoložljivih sredstev.

Iz tega je razvidno, da imajo nameščenci v primeri s člani OUZD precejšnje ugodnosti zlasti glede obiskovanja zdravnikov in da je dopolnilno prostovoljno višje zavarovanje vsem članom zavarovancem zelo prikladno. Ako bi komurkoli ne bilo dovolj jasno, ali pa, ako želi pojasniti, naj se obrne na naše tajništvo in radevolje bomo pojasnili vsako vprašanje.

Končno prav toplo priporočamo, da naši nameščenci pristopijo k bolniškemu zavarovanju v našem bolniškemu zavodu in da pristopijo tudi k višjemu zavarovanju proti plačilu mesečnega prispevka v znesku 30 din.

Iz centrale

Da bi naša nameščenska organizacija kar bolj brezhibno napredovala, je potrebno, da se vsi člani in članice zavedajo potrebe po sodelovanju vseh. Vsak naj doprinese za porast članstva kar več. Pa tudi idejno je treba med svojimi tovariši delati na to, da postanejo vsi slovenski kršč. nameščenci strokovno vsaj toliko zavedni, kot so n. pr. delavci. Ni tako težko podpirati svojo stanovsko organizacijo nameščencem, smelo trdimo, da lažje kot delavcem, ako bi bili posamezniki dovolj ali vsaj nekoliko bolj zavedni. Samo v današnje težke socialne prilike se je treba zamisliti, da se prav lahko pride do zaključka, da tudi nameščencem ne ostane drugega, kakor neodvisna strokovna organizacija. Vse malenkosti je treba dati ob stran in iti tesno ob borbi ročnih delavcev za napredek in socialni dvig vsega delojemanskega stanu. Treba pa je, kot smo že omenili, da je organizirano članstvo delavno. Naši »Strokovni zvezi priv. in trg. name-

ščencev« prav gotovo ni na tem, da bi imela vpisan cel kader nameščencev, pa bi potem ostali le suhe veje, kot se to godi nekaterim drugim organizacijam.

Sklep zadnje odboje se je bil, da bomo povabili za vstop v našo organizacijo več neorganiziranih nameščencev kršč. svetovnega nazora. Želimo, da se našemu klicu odzovejo in postanejo delavni člani-pokretaši pri naši neodvisni strokovni organizaciji. Vsi naši dosedanj člani se pa potrudite in nam pridobite vsaj po enega novega delavnega člana.

Na Finskem se morejo pohvaliti, da so se izboljšale plače nameščencev. Zdrav pojav je tudi to, da se je zmanjšalo število zaposlenih ženskih moči, kar znači, da se ženske tamkaj uveljavljajo raje v družini. Tudi število mladoletnih zaposlencev se je zmanjšalo. Kakor je znano, prednjači Finska pred vsemi državami v napredni socialni zakonodaji.

Tovariši, tovarišice

15. avgusta na Jesenice!

Nesocialnost šentviških mizarskih mojstrov

Pomočniki v borbi za kolektivno pogodbo

Strokovna skupina lesnega delavstva JSZ ter podružnica Zveze lesnega delavstva sta sklicali zborovanje mizarskih pomočnikov, ki se je vršilo v torek, dne 2. julija 1937 v dvorani gostilne Kratky v Št. Vidu. Zborovanja se je udeležilo okoli 80 organiziranih mizarskih pomočnikov iz Št. Vida in bližnje okolice. Nekateri pomočniki so bili zadržani radi dela.

Šentviški mizarski mojstri se prav sedaj vneto pripravljajo na svojo razstavo, kjer bodo pokazali, kaj zna ustvariti delavska roka in se zato ne ozirajo na zakoniti delovni čas svojih pomočnikov. Pa tudi sicer se sliši po Št. Vidu v poznih večernih urah brnenje strojev.

Tajnik JSZ tov. Lombardo je obrazil potek dosedanjega gibanja za sklenitev kolektivne pogodbe. Pokazal je naše gg. mojstre in podjetnike v pravi luči, kako nasprotujejo vsestransko upravičenim zahtevam pomočnikov. Treba je, da smo si na jasnem, zakaj se delodajalci tako upirajo kolektivni pogodbi. Naši delodajalci so nas že kot vajence vzgajali v suženjskem duhu in hočejo, da ostanemo taki tudi kot pomočniki, da bodo mogli z nami delati po svoji mili volji. Hočejo, da ostanemo brezpravna raja z edino pravico, da smemo delati za njihove žepce. Ze dejstvo, kako so izvajali dosedanje pogodbe, na katero so dali svoje podpise, nam dokazuje, da imamo opravka z ljudmi, ki so podobni tisti živali, ki požre svoje mladiče, samo da se sama nasiti.

Mnogi mizarski pomočniki v Št. Vidu ne dobivajo danes niti tolike plače za svoje delo, kot jo prejema nekvalificirani delavec v gradbeni stroki po gradbeni kolektivni pogodbi. Od teh pomočnikov pa zahtevajo popolno strokovno usposobljenost in izvežbanost, ker hočejo naši mojstri dokazati celemu svetu, da izdelki na-

ših rok v ničemer ne zaostajajo z izdelki mizarskih pomočnikov drugod, čeprav prejema drugod mizarski pomočniki za pošteno delo tudi pošteno plačilo. Radovedni smo, če bodo gospodje delodajalci, ki bodo na razstavi kazali umetnost ustvarjanja čega dela naših rok, pokazali tudi, kako je to delo, kako so te roke plačane. Naj naši mojstri tudi to razstavijo, da bodo vsi, zlasti pa odlični posetniki te razstave, dobili pravo sliko tudi o življenju naš mizarskih pomočnikov. Dobro si bomo zapomnili vse gg. delodajalce, ki so pri upravičenih zahtevih svojih pomočnikov po zvišanju plač pokazali, kako cenijo naše delo in kako upoštevajo naše osnovne pravice in koliko veljajo zanje celo pravi državni zakoni. Se posebno pa si bomo zapomnili tiste gospode, ki se ob vsaki priliki, kadar je to v njihovem interesu, po farizejsko trkajo na svoja krščanska in katoliška prsa, napram svojim delavcem pa so kakor pagani.

Zborovanje pomočnikov nam je neizpodbiten dokaz, da pomočniki ne bomo odnehali od borbe za dosego svojih upravičenih zahtev. Motijo se gg. delodajalci, ako mislijo, da bodo zatrli svobodno strokovno organizacijo svojih pomočnikov! Čimbolj delodajalci pritiskajo, tem bolj se vzbuja v delavstvu zavest, da je le v svobodni delavski organizaciji njihova moč in njihova rešitev. Nad 80 pomočnikov je na zborovanju enodušno in z ogorčenjem protestiralo proti razmeram, ki jih uvajajo delodajalci. Ti pomočniki so tudi z lastnoročnim podpisom sprejete resolucije pokazali, da so pripravljeni boriti se proti vsem, ki izvajajo, pa tudi proti vsem tistim, ki podpirajo to nečuvno nesocialnost in pravo kapitalistično izmозgavanje mizarskega delavstva. Sprejeta resolucija je bila poslana Združenju obrtnikov lesnih strok v Št. Vidu, banski upravi in okrajnemu glavarstvu v Ljubljani.

Mezdno gibanje v „Seširju“

Zvišanje plač zahtevamo!

Kakor smo že v zadnji »Del. Pravici« pisali, je delavstvo tovarne »Sešir« v Šk. Loki predložilo po svojih zastopnikih predlog za zvišanje plač. Nadalje se je na sestanku 7. t. m. zavzelo k redukcijam delavk v spodnjem oddelku stališče, izraženo v točki 3. podjetju predložene resolucije.

Vodstvo podjetja je v soboto 17. t. m. povabilo na razgovor predsednika obratnih zaupnikov tovariša Fr. Logandra ter predsednika skupine tovariša Severja. Razgovori so bili namenjeni v prvi vrsti predloženim redukcijam.

Vodstvo organizacije je namreč vztrajalo na zahtevi delavstva, da če ni druge možnosti za zaposlitev delavk, ki so imele odpovedano, naj se ne odpustijo socialno najšibkejšim in predvsem le one, ki imajo malenkostno zaposlenje v obratu. Po enournem razgovoru se je dosegel sporazum glede odpustov po predlogu podjetja. Odpuščene so bile delavke v spodnjem oddelku, pri prihodnjem izplačilu pa bodo nadaljne tri iz zgornjega oddelka. Delavstvo izraža upanje, da bodo pri prvem sprejemanju imele pred vsemi drugimi prednost za sprejem te sedaj odpuščene.

Kakor se je prvotno domnevalo, po vestih, ki so se širile med delavstvom, bi imeli odpusti večji obseg. Sedaj pa je vodstvo podjetja izjavilo, da nadaljnih odpustov ne bo. Pri teh odpustih se je tudi pokazalo, kako potrebna nam je naša, dosedanja skupnost, kajti vsako popuščanje od dolžnosti, ki jih imamo napram organizaciji se prej ali slej maščuje. S pridržkom, da se obvesti o tem delavstvo, se je dosegel sporazum tudi k točki 2. predložene resolucije. Točka 2. govori o zvišanju prejemkov.

„Kapital mora služiti ljudstvu“

V Zagrebu je bilo zborovanje, katerega je sklical »Hrvatski radnički savez« (HRS). Glavni govornik je bil podpredsednik bivše Hrvatske kmečke stranke inž. Avgust Košutič, ki je prišel na shod kot uradni zastopnik stranke in odposlanec predsednika dr. Mačka.

Dejal je med drugim: »Stranka in voditelj pozdravlja pokret hrvatskih delavcev, ki so postali pionirji borbe, katero bije hrvatsko kmečko gibanje za ureditve socialne pravice. Ta borba hrvatskih delavcev je najboljši porok, da bo tudi boj za hrvatsko narodno svobodo popolnoma uspel. S tem je znova dokazano, da mi ne zahtevamo svoje narodne svobode iz gole nagajivosti ali nasprotovanja, marveč zato, ker smo žejni socialne pravice. Povedati moramo gospodi, ki je, hvala Bogu, že prišla v večjem številu k sebi in se vrnila k narodu, da sprejme pokret hrvatskih delavcev tako iskreno in pošteno, kot ga je sprejelo vse hrvatsko kmečko ljudstvo. A tisti, ki sede na denarju in le prečesto ne vidijo trpljenja in bede bližnjega — to so kapitalistični brezvestneži, za katere med nami ni prostora. Kapital je lastnina ljudstva in mora služiti ljudstvu. Kapital ni in ne sme biti zato tu, da bi zasluževal človeka in izmозgaval delavce. Zato gresta hrvatski kmečki pokret in delavsko gibanje združena, ramo ob ramo, roko v roki, da streta krivico, ki je zaslužila vse narod izkoriščevalnim kapitalistom.«

To so zelo krepke besede, ki pomenijo, privedeno v stvarno delo, odločen odklon od vseh meščanskih strank in kažejo v radikalno delavsko in splošno socialnonapredno smer. Seveda je gotovo, da je inž. Košutič govoril vsem delavcem iz srca, gotovo je pa tudi, da se z njim marsikak sicer navdušen pristaš HSS in vnet Hrvat ne strinja, ampak se raje pusti priti med »kapitalistične brezvestneže«. V resoluciji se zahtevajo svobodne volitve v delavske ustanove, izboljšanje položaja zagrebških mestnih uslužbencev in prav tako stavbinskih delavcev. Naglašajo se, da je treba v vseh strokah nadaljevati borbo za zvišanje plač, ker so cene življenjskim potrebščinam na splošno porasle, nekaterim kar za 100%.

Socialna politika

Izvajanje 40 urnega delovnega tedna v Franciji. 21. junija 1936 je francoski parlament sprejel zakon o 40 urnem delovnem tednu za industrijo in trgovino. Izvršilne naredbe, izišle do 1. maja 1937, so uvedle 40 urnik v tehle strokah: premogovniki, dnevni kopi premogovnikov, rudniki kalija, rudniki kovin, kovinska industrija, pekarnice, stavarstvo, tiskarne, železnice, tekstilna, steklarska, kemična, usnarska, papirniška in lesna industrija, bolnišnice in zdravstvene ustanove, vse trgovine z izjemo živilskih, banke in posojilnice ter kamnolomi. Vendar razdelitev 40 delovnih ur na različne dneve v tednu ni v vseh strokah enaka. Izvršilne naredbe predvidevajo 3 različne možnosti: 1.) Pet delovnih dni po 8 ur s prosto soboto ali ponedeljkom (seveda poleg nedelje); 2.) 6 delovnih dni po 6 ur in 40 minut na dan; 3.) Neenaka razdelitev delovnih ur na različne dneve v tednu z angleško soboto (prost sobotni popoldan).

Ljudstvo brez zemlje — tako tarna nemška propaganda o Nemcih. Stalno se sliši, da se Nemci na sedanem svojem ozemlju kar dušijo in da zato rabijo novih dežel, kamor bi šlo odvisno prebivalstvo. Posebno se poudarja, da nemško poljedelstvo ne more preživljati nemškega naroda zaradi pomanjkanja zemlje. Te krilatice pa se kaj slabo ujemajo z dejstvom, da se je samo v letih 1935-36 vzelo nem. poljedelstvu 550.000, torej čez pol milijona hektarjev plodne orne zemlje, ki so jo porabili za zgraditev vojašnic, utrdb, vojaških avtomobilskih cest, strateških železnic itd.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22 I • Neofrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva cesta 22 I • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 10—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—; za inozemstvo stane mesečno Din 7—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čet

Doma in po svetu

S 167 proti 129 glasovom je bil sprejet v narodni skupščini zakon o konkordatu, to je o pogodbi s sv. Stolico o položaju Katoliške cerkve v Jugoslaviji. Proti so glasovali vsi poslanci JNS z malimi izjemami. Tudi tisti, ki so se pred dvema letoma konkordat odobraval in ga sprejemali ter naravnost pripravljali. Proti pa je glasovalo tudi večje število poslancev JRZ in so bili zato izključeni iz kluba. Vlada je po tem glasovanju odločila, da tega zakona ne bo takoj predložila senatu, marveč šele čez nekaj mesecev.

Patriarh srbske pravoslavne cerkve Varnava je umrl. Bil je že dalj časa neozdravljivo bolan in je počasno umiral. Star je bil 57 let. Vlada je sklenila, da se bo vršil pogreb na državne stroške. Začasno je bil pokopan v velikem sprevodu iz patriarhije v svetosavsko cerkev v Belgradu. — Pred krsto se je poklonil tudi knez Pavle, ki je prišel z brda, a se je takoj zopet vrnil nazaj.

Zastopniki Sokolske zveze so se zglasili pri knezu Pavlu na Brdu in ga prosili za pomoč. Knez Pavle je obljubil, da jim bo šel na roko.

O dogodkih v Belgradu je izdala tamkajšnja policijska uprava obširno poročilo. V njem se opisuje potek demonstracij proti konkordatu in kdo se jih je udeleževal. Policija kljub ostremu nastopu demonstrantov ni uporabila nobene orožja.

Spomenik Antonu in Štefanu Radiću so slovesno blagoslovili v Trebarjevu pri Sisku. Na slavnosti je govoril poleg voditelja Hrvatov dr. Mačka tudi poslanec iz Slovenije Dobovišek, ki je dejal, da Slovenci ne bodo šli nikoli v Belgrad mimo Zagreba.

Kmetijske zbornice so bile sklicane te dni v Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu in Sarajevu. Zadnji dve sta odložili svoje seje radi smrti patriarha Varnave. V Zagrebu so razmotirali položaj kmetijskega stanu na Hrvatskem in so po celodnevni seansi sprejeli resolucijo, v kateri odklanjajo sodelovanje v zbornici. Le v Ljubljani so izvolili v enodnevni zasedanji predsednika in upravni odbor in se nato razšli. Posebnih sklepov za izboljšanje položaja kmetijskega stanu ni bilo nobenih.

Izvoz žita iz Jugoslavije financirajo inozemske delniške družbe, ki pri tem imenitno zaslužijo. Od 21.364 vagonov, kolikor so je od lanske žetve izvozili zasebni izvozniki, odpade skoraj vsa ogromna množina na trdki Dreifuss in Bunge, ki sta v rokah mednarodnega velekapitala.

Za javna dela v Belgradu je izdelala občina načrt skupno za 370 milijonov din. To so le »najbolj nujna« dela, za katera bo občina najela 100-milijonsko posojilo. Sredstva za odplačevanje tega posojila so predvidena že v tekočem proračunu.

Novi ruski poslanik v Berlinu Jurenjev je nastopil svoje službeno mesto s predajo poverilnih pisem kanclerju Hitlerju. V svojem nastopnem govoru je izrazil upanje, da se bodo odnosi med Rusijo in Nemčijo razvijali v prijateljskem pravcu. Prav tako je tudi Hitler izjavil, da je njegova želja enaka. Vseled teh izjav in radi ostrih napadov nemškega časopisja, ki je popolnoma pod vplivom svojega režima, na poljske upravne oblasti glede postopanja napram nemškim narodnim manjšinam na Poljskem, sodijo, da je prišlo do nekega preokreta v razmerju med Rusijo in Nemčijo. Svetovno časopisje je nedavno tega objavilo članek angleškega časnikarja Steeda o pogajanjih med nemško armado in pred tedni na smrt obsojenimi ruskimi generali. Hoteli so skleniti nekaj sporazum in premirje med obema državama. Znano je, da je bila nemška armada vedno nasprotna protiruski politiki, katero sta zagovarjala in vodila Hitler in Göring.

Japonska in Kitajska se ne moreta sporazumeti. Dnevno nastajajo novi oboroženi spopadi. Kitajci, ki so se morali še pred dvema letoma gladko ukloniti japonskemu diktatu, so sedaj bolj samozavestni. Sedaj so boljše oboroženi in poročila pravijo, da jim Anglija nudi za primer revnega spopada z Japonsko veliko posojilo. Japonci pa na drugi strani očitajo Rusiji, da ona daje Kitajcem vzpodbudo za odpor.

Grčija je prodala Nemčiji otok, na katerem bo zgrajena nemška trdnjava, pristanišče za podmornice in letališče za zračno brodogradnjo. Grška vlada te vesti zanika in grško časopisje namiguje, da je to boljševiška izmišljotina.

Italija se oborožuje točno po izdelanem načrtu. Zadnje nedelje so v Trstu ob navzočnosti kralja in kraljice ter Mussolinija slovesno spustili v morje novo 35.000 tonsko oklopno križarko, ki je menda najmodernejša in najmočnejša bojna ladja na svetu. Poročajo, da bo kmalu dograjena še ena taka križarka poleg ostalega rednega oborožitvenega načrta, ki se izvaja do najmanjših po-

drobnosti. Italija hoče biti gospodar Sredozemskega morja.

Francoska socialistična stranka je imela svoj letni občni zbor v Marseju, ki je trajal več dni. Glavni vprašanje je bilo, ali naj stranka še nadalje sodeluje v sedanji vladi. Zmagala je struja Leona Bluma z znatno večino in bo stranka še nadalje sodelovala v vladi na temelju programa »ljudske fronte«.

Tudi francoska komunistična stranka je imela svoj občni zbor. Precej trdo so

Iz naših krajev

Trbovlje. V nedeljo, 25. julija, je daroval novo sv. mašo v Trbovljah gosp. Kurent Alojz. Novomašnik je sin upok. rudarja, oče in mati sta globoko verni; vse svoje otroke sta vzgojila v krščanskem duhu. Bog je blagoslovil in poplačal njun trud, da se jima je spolnila želja, katero sta gojila v svojih srcih. V soboto 17. julija ob 6 popoldne je bil lep sprejem pri farni cerkvi, kjer je imel č. g. svetnik Gašparič prisrčen pozdravni govor. Pozdravila so novomašnika tudi vsa cerkvena društva, v cerkvi so bile slovesne litanije, nakar je novomašnik blagoslovil zbrane vernike. Ob 8 zvečer se je na čast novomašniku uprizorila v Društvenem domu duhovna igra »Misterij sv. maše«, prekrasna razlaga skrivnosti sv. maše. Med uprizoritvijo je pel mešani zbor »Krekovega pevskega zbora« ob sodelovanju društvenega orkestra. Oče novomašnika je bil pred uprizoritvijo član naše strokovne skupine. Ravno tako zvest član je sedaj tudi novomašnikov brat Francelj. Zato odbor in vsi člani naše skupine najiskrenee čestitamo!

Vir. V nedeljo, 18. t. m., se je vršil sestanek naše skupine. Udeležba je bila še precej zadovoljiva. — Govoril je tajnik Grošelj. Žal je še med delavstvom precej takih, ki se ne zavedajo, kako velike važnosti je članski sestanek naše krušne organizacije. Brez organizacije

Spomenik pisatelju dr. Iv. Tavčarju. Slovenska Matica naznanja, da se odkrije dne 19. septembra t. l. doprni kip pisatelja dr. Ivana Tavčarja pred njegovo rojstno hišo v Poljanah nad Škofjo Loko. Natančnejši program se še objavi. Stavil se je že v kraju pripravljali odbor, ki vodi vso prireditve.

Valjšni mlin »Studa« pri Domžalah želi, da pojasnimo poročilo strok. tajnika tov. Lombarda na obč. zboru JSZ. Navajana posredovanja v tem podjetju se niso izvršila radi neizpolnjevanja kolektivne pogodbe s strani podjetja, marveč v zvezi z izvajanjem sklenjene kolektivne pogodbe. Vse sporne zadeve so se tedaj uredile sporazumno in upamo, da se bodo urejevale tako tudi v bodoče. — Uredništvo.

Duplica. Poročila se je zvesta članica naše strokovne skupine tov. Badalič

prijemali vlado strank ljudske fronte radi njene politike v španskem vprašanju. Očitati so ji, da s svojim neodločnim nastopanjem skupno z Anglijo, daje le korajžo Nemčiji, Italiji in generalu Francu, ki vedno bolj ogrožajo s svojim ravnanjem evropski mir. Ob zaključku pa so vendarle sklenili podpirati sedanjo vlado.

Pa še angleška delavska stranka je spet enkrat ostreje nastopila proti vladi. Sklenila je, da ne bo glasovala v parlamentu za oboroževalne kredite, ker po njenem mnenju vlada preveč mehko vodi »nevmešavanje« v špansko državljansko vojno in s tem koristi samo Francu pa Nemčiji in Italiji, ki obe ogrožata britanski imperij.

smo slabotni posamezniki, s katerimi se dela po mili volji. Le v skupnosti je naša moč!

Gameljne. Prijateljica naše organizacije, gđe. Minka Maček, znana iz Zadržne kleti v Ljubljani, kjer je službovala skoraj celih 14 let, od koder jo poznamo po njeni prvovrstni postrežbi in vljudnosti, je otvorila v nedeljo, dne 25. t. m., na domu svojega očeta gostilno v Sp. Gameljnah. Ravno na dan otvoritve pa je praznovala ta, daleč na okoli znana in ugledna družina tudi lep jubilej, ker je ta dan oče naše Minke praznoval svoj 70-letni rojstni dan. Naši člani želijo obema še mnogo let srečnega življenja ter obilo uspeha, in hočejo v bodoče obiskovati za potrebna okrepčila gostilno naše Minke, katera ima že naročeno za svoj lepo urejeni lokal »Delavsko Pravico«, katero so imeli gostje že prvi dan na razpolago. Svoji k svojim!

Hrastnik. Hrastniško gasilno društvo je 18. julija slovesno proslavilo petdesetletnico obstoja. Ob tej priliki sta bila blagoslovljena nov avtomobil in motorna brizgalna. Navzlic slabemu vremenu je bila popoldanska prireditve dobro obiskana. — V sredo, 21. julija, smo sprejeli k večjemu počitku najstarejšega rudarskega upokojenca, 87-letnega Jurija Zavrašek, ki je užival skromno pokojnino po starem pravilniku celih 35 let. Naj v miru počiva!

R a z n o

Pavla s čevljarjem Kotnikom Alojzijem. Članstvo skupine jima želi obilo sreče in božjega blagoslova. — Dne 27. junija pa sta si obljubila večno zvestobo član skupine Pestotnik Andrej in odbornica skupine Lukane Francka. Želimo jima vso srečo v novem stanu! Ostanita zvesta pokretu in Jugoslov. strok. zvezi!

Zagorje. Poročil se je naš član skupine tov. Kotar Franc z gđe. Grošelj Pepco! Želimo obilo sreče!

Kongres strojevodij iz vse države se je vršil v Belgradu. Zastopniki te važne stroke so ugotavljali, da se je socialni položaj strojevodskega poklica v zadnjih letih občutno poslabšal. Glavna zahteva kongresa je bila, da se službeno razmerje strojevodij uredi s posebnim zakonom ali pravilnikom in da se v mnogih ozirih, zlasti glede plač, odločno izboljša.

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Ob nedeljah poleti je vaščanom potekal čas na splošno kaj enostavno in enolično. Zjutraj so pospravljali po stanovanju in kuhali. Popoldne so legali počivati. Zvečer so odhajali na sprehod in obiskovali prijatelje in sorodnike. Nekateri so hodili k cerkvenemu opravilu v kapelo ali pa v hilleško cerkev, do katere je bilo četrte ure hodà. Za vse te ljudi, ali vsaj za večino izmed njih, je bila nedelja miren, skoroda blagoslovljen dan počitka, ko so se čedneje in bolje oblekli. Nedelja je bila zanje odmor po težkem delu. Ob nedeljah so ti ljudje okušali boljše in lepše življenje. Kadar je deževalo in niso mogli iz stanovanja, se je družina zvečer preselila v družinsko sobo, kjer je pričakovala obiska ali pa raztreseno poslušala zvonki klavir, ki je nanj dostojanstveno igral eden izmed otrok.

Vas je stala nad glavnimi cestami, ki so vezale Pirley z drugimi mesti. Zatorej je ob nedeljah le malokateri voz skalil njen mir. Njene ulice so bile po večini zapuščene, kajti otroci so bili ali v kapeli ali pa doma in si niso upali igrati v svojih boljših oblekah. Vas je čutila, da živi svoje določeno, samobitno življenje, njeni prebivalci so se zavedali, da imajo pravico do častnega brezdelja, ker so ves teden trdo delali.

Ivan Cook je sovražil nedeljo. Ob nedeljah je huje preklinjal kot ob drugih dnevih, ker je ob nedeljah živeje občutil svoj brezupni položaj kakor ob

delavnikih. Tudi ob delavnikih ga je obhajalo razočaranje in mu brezčutno dokazovalo, kako se njegovo družinsko življenje pogreza na rob propada. Toda ob nedeljah je bilo to razočaranje silneje tako, kakor da bi zlobno škililo nanj. Nedeljski nastroj in ubranost v vasi, tišina v ozračju, umerjena zaupljivost ljudi: vse to mu je prizadevalo duševne muke in ga priklepalo na stol, s katerega se ni ganil, marveč je nepremično sedel in strmел predse, ne meneč se za nič na svetu. Bilo je, kakor da mu grobna nedeljska tišina in brezdelje sesa iz srca nade, ki si jih je ves teden ustvarjal. Ob delavnikih so švigali po cesti avtomobili; možje in žene so hodili na trg in se mirno med sabo pogovarjali; otroci so se igrali in kričali ter zmučeni in umazani prihajali domov. Ob takih dneh se je Ivanu zdelo, da živi sredi med pridnim, delovnim svetom. Takrat si je lahko delal nade, da bo morda le dobil delo in da se bo lahko pridružil tem delovnim ljudem. Toda ob nedeljah... Vse je počivalo. Svet je lahko prebil celo brez tistih delavcev, ki so bili redno zaposleni. Potem takem ni bilo upanja za tiste, ki so šele iskali delo. Ob takih dneh je bilo upanje blaznost, optimizem, bedastoča. Človeku ni preostajalo drugega, kot da sedi in čaka, kdaj bo nedelja v kraju. Nedelja je bila tudi nevaren dan, kajti treba je bilo le trenutne slabosti, da se je lahko zastrupila in porušila družinska sloga do tal. Od moža ni glede tega pretila nikaka nevarnost, kajti njegovo sovraštvo je bilo nekam bolj splošno, ni koreninilo v zavisti do koga drugega. Ko je prišel k vsakdanjim stvarim, se je kar omečil. Ko je zagledal svojo ženo, svojega otroka in druge brezposelne, se je razvedril. Takrat ga je minilo, da bi radi njih razbijal okna trgovin in dražil ministre. Bil je potr in žalosten, ker je bilo na svetu tako hudo.

† Dr. Jože Puntar

Neizprosna smrt je v soboto, dne 24. t. m., pokosila zopet enega izmed zvestih prijateljev in častilcev dr. J. E. Kreka. Umrl je dr. Jože Puntar, knjižničar licealne knjižnice v Ljubljani. Pokojnik je bil tudi iskren prijatelj pisatelja Ivana Cankarja. Na Jugoslovansko strokovno zvezo je gledal s simpatijo človeka, ki ji želi uspeha. Naj počiva v miru!

Javno vprašanje

Prejeli smo in priobčujemo: »Dovoljujemo si nasloviti na upravni odbor OUZD v Ljubljani tole javno vprašanje:

V okrožnici št. 7/37 Zveze združenih delavcev z dne 17. junija t. l. čitamo na zaključku tole:

»Telefon! Zaenkrat Centrala še nima svojega telefona, ker so na naši progi zasedene vse telefonske linije. V popoldanskih urah se obračate na tov. Preželj Franceta ali Smersu Rudolfa — Okrožni urad telefonska štev. 26—81, v popoldanskih urah pa kličite tajništvo JRZ, telefon št. 37—70.«

Vprašamo upravni odbor OUZD v Ljubljani: Ali mu je znano, da se uradni telefon zavoda sistematično uporablja za privatne posle njemu podrejenih uradnikov? Ali je OUZD v Ljubljani splošna delavska ustanova za vse delavce, zaposlene na njegovem uradnem območju, ali ima neka peščica pripadnikov neke strankarsko-politične »strokovne« organizacije neke posebne predprave? Ali smatra upravni odbor zgoraj navedeno postopanje za zlorabo ali ne?

Gospoda predsednika upravnega odbora Franca Kremžarja javno pozivamo, da odgovori na stavljena vprašanja javno.

Vse zavedne delavce pa vprašamo: Kako dolgo boste še trpeli, da bodo nekateri iz žuljev vsega slovenskega delavstva plačani uradniki OUZD v Ljubljani begali delavstvo in razbijali ter slabili delavske vrste v težki borbi s kapitalisti? Koliko časa boste še gledali izkoriščanje svojih težko prisluženih borev za privatne kaprice mladih gospodov uradnikov OUZD? Koliko časa boste še gledali na upravi te splošne delavske ustanove ljudi, imenovane od zgoraj, ki to dovoljujejo? Ali naj še odlašamo, ali pa naj se dvignemo in vsi zahtevamo kot en mož, da naj se izvršijo svobodne volitve v to delavsko ustanovo, kjer naj vendar že enkrat zagospodari svobodna delavska volja. Kakor vidimo, bo potrebno temeljito čiščenje te skupne delavske ustanove, v kateri je mnogo nedelavskega.

Zahvala

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvalim vsem sorudarjem, ki so ob priliki izplačila dne 30. junija prispevali za mene 412.25 din kot podporo v nesreči. En mesec sem bil v bolnišnici in je moja številna družina prejemale le polovično bolniško podporo, kar je bilo mnogo premalo. Vsem, ki so to upoštevali, še enkrat: Hvala! — Huda jama, 11. julija. — Stare Tomaž.